Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali (DESI - *Digital Economy and Society Index*)[1] Rapport tal-Pajjiż 2018 Malta

Ir-rapport tad-DESI jsegwi l-progress li sar mill-Istati Membri fit-termini tad-diġitalizzazzjoni tagħhom. Dan huwa strutturat f'ħames kapitoli:

1 Konnettività	Broadband fiss, broadband mobbli u prezzijiet
2 Kapital uman	Użu tal-internet, ħiliet diġitali bażiċi u avvanzati
3 Użu tas-servizzi tal-internet	Użu tal-kontenut, tal-komunikazzjoni u tat-tranżazzjonijiet online miċ-ċittadini
4 Integrazzjoni tat-teknoloġija diġitali	Diġitalizzazzjoni tan-negozji u kummerċ elettroniku
5 Servizzi pubbliċi diġitali	Gvern elettroniku u Saħħa elettronika

Id-DESI ġie kkalkulat mill-ġdid għas-snin preċedenti għall-pajjiżi kollha biex jirrifletti bidliet żgħar fl-għażla tal-indikaturi u korrezzjonijiet tad-dejta indikatriċi sottostanti. Minħabba f'hekk, il-punteġġi tal-pajjiżi u l-klassifikazzjonijiet tagħhom jista' jkun li nbidlu mill-pubblikazzjoni preċedenti. Għal aktar informazzjoni jekk jogħġbok ikkonsulta n-nota dwar il-metodoloġija tad-DESI fuq https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi.

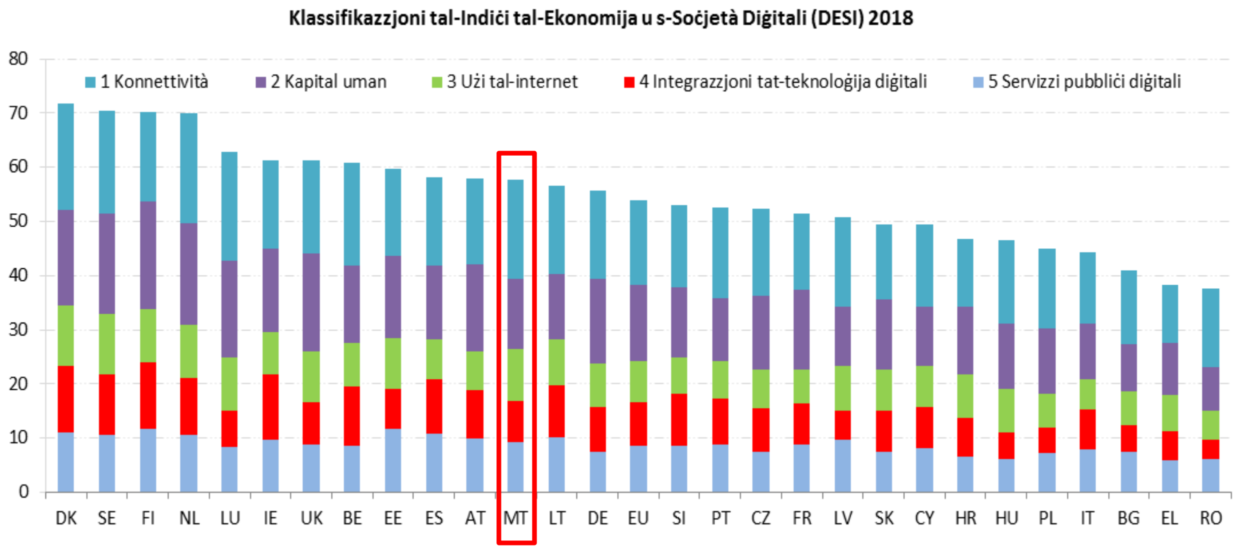

[1] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi

	Malta		Raggruppament	UE
	klassifikazzjoni	punteġġ	punteġġ	punteġġ
DESI 2018	**12**	**57.7**	**54.7**	**54.0**
DESI 2017	10	54.9	51.5	50.8

Malta tinsab fit-12-il post mit-28 Stat Membru tal-UE.B'mod ġenerali, din imxiet 'il quddiem b'pass medju matul l-aħħar snin. Malta għandha prestazzjoni ogħla mill-medja tal-UE fil-konnettività tal-broadband u fl-użu tas-servizzi tal-internet miċ-ċittadini. Malta tibqa' fuq quddiem nett fl-Ewropa fid-disponibbiltà ta' broadband fiss (bażiku, veloċi u ultraveloċi), u hija l-uniku Stat Membru b'kopertura sħiħa ta' netwerks ultraveloċi. Il-punteġġi ta' Malta huma wkoll tajbin ħafna fil-forniment ta' servizzi pubbliċi diġitali. L-isfidi ewlenin huma l-ħiliet diġitali, speċjalment in-numru baxx ta' gradwati fis-STEM (xjenza, teknoloġija u matematika) u d-dejta miftuħa. It-titjib tal-ħiliet diġitali huwa vitali wkoll biex titjieb l-integrazzjoni tat-teknoloġiji diġitali fl-intrapriżi.

Malta tagħmel parti mir-raggruppament ta' pajjiżi bi prestazzjoni Medja[2].

L-Istrateġija għal Malta Diġitali[3] tnediet fl-2014. Dan huwa dokument ta' politika biex jiggwida l-pajjiż lejn il-Viżjoni 2020 fejn "Malta ser tiffjorixxi bħala nazzjon diġitali fis-setturi kollha tas-soċjetà". L-istrateġija tippreżenta 71 azzjoni taħt tliet temi strateġiċi, jiġifieri, in-Negozju Diġitali, il-Gvern Diġitali u ċ-Ċittadin Diġitali. Dawn il-pilastri strateġiċi vertikali huma sostnuti minn tliet forzi ewlenin, jiġifieri r-Regolamentazzjoni u l-Leġiżlazzjoni, l-Infrastruttura u l-Kapital Uman.Fl-2017, l-Awtorità Maltija tal-Komunikazzjoni (MCA) ħejjiet aġġornament ta' Strateġija għall-2018-2020[4].

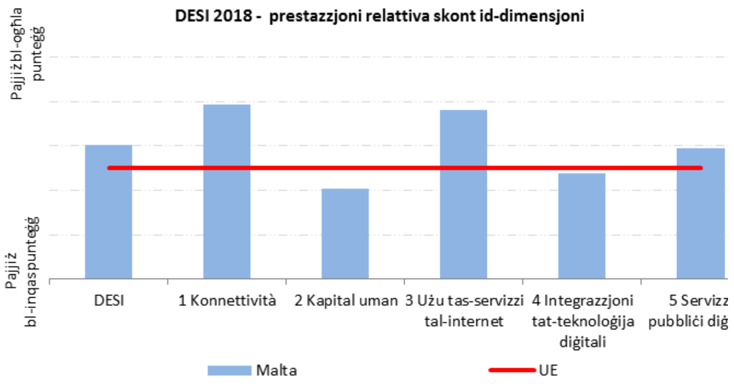

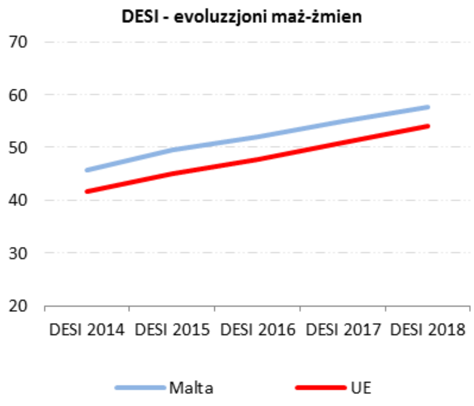

[2] Il-pajjiżi bi prestazzjoni medja huma Spanja, l-Awstrija, Malta, il-Litwanja, il-Ġermanja, is-Slovenja, il-Portugall, ir-Repubblika Ċeka, Franza u l-Latvja.

[3] https://digitalmalta.org.mt/en/Pages/Home.aspx

[4] https://www.mca.org.mt/articles/strategy-update-2018-2020

1 Konnettività

1 Konnettività	Malta		Raggruppament	UE
	klassifikazzjoni	punteġġ	punteġġ	punteġġ
DESI 2018	**6**	**73.1**	**62.4**	**62.6**
DESI 2017	6	67.2	58.8	58.5

	Malta					UE
	DESI 2018			DESI 2017		DESI 2018
	valur		klassifikazzjoni	valur	klassifikazzjoni	valur
1a1 Kopertura tal-broadband fiss % tal-unitajiet domestiċi	**100%** 2017	→	**1**	**100%** 2016	**1**	**97%** 2017
1a2 Introduzzjoni tal-broadband fiss % tal-unitajiet domestiċi	**84%** 2017	↑	**6**	**80%** 2016	**7**	**75%** 2017
1b1 Kopertura 4G % tal-unitajiet domestiċi (medja ta' operaturi)	**99%** 2017	→	**4**	**99%** 2016	**3**	**91%** 2017
1b2 Introduzzjoni tal-broadband mobbli Abbonamenti kull 100 persuna	**93** 2017	↑	**10**	**68** 2016	**24**	**90** 2017
1c1 Kopertura tal-broadband veloċi (NGA) % tal-unitajiet domestiċi koperti minn VDSL, FTTP jew Docsis 3.0	**100%** 2017	→	**1**	**100%** 2016	**1**	**80%** 2017
1c2 Introduzzjoni tal-broadband veloċi % tad-djar li huma abbonati għal >= 30Mbps	**53%** 2017	↑	**4**	**48%** 2016	**3**	**33%** 2017
1d1 Kopertura tal-broadband ultraveloċi % tal-unitajiet domestiċi koperti minn FTTP jew Docsis 3.0	**100%** 2017		**1**	**Mhux applikabbli**		**58%** 2017
1d2 Introduzzjoni tal-broadband ultraveloċi % tad-djar abbonati għal >= 100Mbps	**11.4%** 2017	↑	**18**	**3.4%** 2016	**23**	**15.4%** 2017
1e1 Indiċi tal-prezz tal-broadband Punteġġ (0 sa 100)	**Mhux applikabbli** 2017			**Mhux applikabbli** 2016		**87** 2017

B'punteġġ globali ta' konnettività ta' 73.1, Malta tikklassifika fis-sitt post fost l-Istati Membri tal-UE fir-rigward tal-Konnettività, u tikkonferma l-klassifikazzjoni tas-sena li għaddiet. Malta għandha prestazzjoni ogħla mill-medja tal-UE fil-konnettività tal-broadband: din tikklassifika fl-ewwel post fit-termini ta' broadband fiss, broadband veloċi (NGA) u kopertura tal-broadband ultraveloċi b'100% tal-popolazzjoni koperta. L-introduzzjoni ta' broadband fiss

(84%) qed tkompli tiżdied u taqbeż il-medja tal-UE (75%). Ġie rreġistrat tkabbir sinifikanti fl-introduzzjoni tal-broadband mobbli (minn 68 abbonament għal kull 100 persuna fl-2016, għal 93 fl-2017), u fl-introduzzjoni tal-broadband ultraveloċi (minn 3.4% tad-djar li huma abbonati għal>=100 Mbps fl-2017, għal 11.4 % fl-2017). Wara ż-żieda konsiderevoli fl-introduzzjoni tal-broadband fiss ultraveloċi, hemm l-isforz kontinwu mill-fornituri tas-servizzi biex jaġġornaw lill-konsumaturi eżistenti għal dawn il-prodotti u l-offerti u l-iskontijiet okkażjonali li jikkaratterizzaw din il-firxa ta' prodotti, partikolarment meta jinxtraw bħala parti minn pakkett. Madanakollu, ir-rati ta' introduzzjoni ta' veloċità għolja għadhom baxxi fid-dawl tal-kopertura kważi universali ta' dawn in-netwerks.

F'Novembru 2017, l-NRA Maltija (MCA) ippubblikat l-aġġornament tal-Istrateġija tagħha għall-2018-2020.Hija, timmira *fost l-oħrajn* li jiġi żgurat il-progress lejn l-użu ta' netwerks NGA multipli, fissi u mobbli, u t-titjib fl-għażla u l-valur tas-servizzi bl-imnut, speċjalment fil-broadband.

Bħalissa, Malta hija konessa mal-grilja globali tal-Internet b'erba' kejbils fibbrottiċi sottomarini li kollha jispiċċaw fi Sqallija. Fl-2015, l-MCA nediet studju ta' fattibbiltà għal kejbil sottomarin ġdid li jgħaqqad lil Malta ma' postijiet oħra alternattivi bl-għan li tissaħħaħ ir-reżiljenza u l-kwalità tal-konnettività internazzjonali tal-komunikazzjonijiet elettroniċi attwali[5].

Barra minn hekk fl-2017, GO (wieħed mill-operaturi ewlenin f'Malta) ħabbar li se jinvesti aktar minn €100 miljun fil-ħames snin li ġejjin biex jiżgura li l-infrastruttura u s-sistemi tiegħu jirriflettu l-iżviluppi teknoloġiċi u jkomplu jaqdu t-talbiet li dejjem qed jiżdiedu tal-komunità u l-ekonomija Maltija. B'mod partikolari, il-kumpanija bħalissa qed ittejjeb iż-żewġ kejbils sottomarini tagħha li jgħaqqdu lil Malta mal-Ewropa kontinentali permezz ta' Sqallija. Dawn l-aġġornamenti huma kważi lesti, u huma mistennija (mill-inqas) li jirduppjaw il-kapaċità tad-dejta ta' dawn il-konnessjonijiet. GO ħabbar ukoll li qed jevalwa l-fattibilità li tinħoloq konnessjoni ġdida ma' kejbil sottomarin eżistenti li bħalissa qed jorbot lil Tunis ma' Marsilja. Din tkun l-ewwel konnessjoni li mhijiex kompletament dipendenti fuq l-Italja kontinentali.

F'dak li għandu x''jaqsam mal-immaniġġjar tal-ispettru, Malta ħadet passi konkreti fil-koordinazzjoni mal-Istati Membri tal-UE u pajjiżi terzi ġirien bl-għan li tagħmel il-faxxa tas-700 MHz disponibbli għall-forniment tas-servizzi tad-WBB. Madankollu, l-assenjazzjoni tal-faxxa tat-800 MHz - li ġiet ittardjata sakemm isir l-eżami ta' fużjoni proposta bejn Vodafone u Melita - ma jeħtieġx li tkun soġġetta għal aktar dewmien wara l-kanċellazzjoni tal-fużjoni ppjanata. L-awtoritajiet Maltin jeħtieġ li jagħmlu kull sforz possibbli biex jagħmlu progress ħalli jiżguraw id-disponibbiltà f'waqtha ta' spettru armonizzat fis-suq.

[5] L-istudju wera li konnessjoni ġdida mal-Ewropa kontinentali permezz ta' fergħa li tkun proprjetà lokali u "sussidjata mill-Gvern" għal kejbil sottomarin trans-Mediterran, ittejjeb il-kredibilità ta' Malta bħala destinazzjoni għall-investiment kummerċjali internazzjonali u tiżgura li r-rekwiżiti u l-kompetittività tal-konnettività tat-telekomunikazzjonijiet internazzjonali futuri tal-pajjiż jiġu ssodisfati. Attwalment l-MCA qed tiddiskuti mal-awtoritajiet lokali biex tistabbilixxi programm li jiffaċilita l-investiment b'intervent minimu mill-gvern ċentrali.

2 Kapital uman

2 Kapital uman	Malta		Raggruppament	UE
	klassifikazzjoni	punteġġ	punteġġ	punteġġ
DESI 2018	**17**	**51.6**	**58.6**	**56.5**
DESI 2017	17	50.0	56.5	54.6

	Malta					UE
	DESI 2018			DESI 2017		DESI 2018
	valur		klassifikazzjoni	valur	klassifikazzjoni	valur
2a1 Utenti tal-internet % tal-individwi	**79%** 2017	↑	**16**	**76%** 2016	**18**	**81%** 2017
2a2 Minn tal-inqas ħiliet diġitali bażiċi % tal-individwi	**56%** 2017	↑	**14**	**49%** 2016	**20**	**57%** 2017
2b1 Speċjalisti fl-ICT % tal-impjiegi totali	**3.7%** 2016	↑	**12**	**3.6%** 2015	**13**	**3.7%** 2016
2b2 Gradwati fis-STEM[6] Kull 1000 individwu (età 20-29)	**13. 1** 2016	↓	**24**	**16.0** 2014	**19**	**19. 1** 2015

Malta għandha punteġġ taħt il-medja fir-rigward tal-Kapital uman, u tikklassifika fis-sbatax-il post fuq din id-dimensjoni tad-DESI. Il-perċentwal tal-utenti tal-internet żdied bi tliet punti perċentwali u huwa kemmxejn taħt il-medja. Il-ħiliet diġitali bażiċi tjiebu sostanzjalment għal 56% (57% fl-UE). F'dak li għandu x'jaqsam mal-ħiliet diġitali avvanzati, il-perċentwal ta' speċjalisti tal-ICT fil-forza tax-xogħol huwa l-istess bħal fl-UE. Madankollu, is-sehem tal-gradwati fis-STEM (Xjenza, Teknoloġija u Matematika) huwa wieħed mill-aktar baxxi fl-Ewropa.

Fl-2017, tnedew għadd kbir ta' attivitajiet tnedew f'dan il-qasam. Pereżempju, l-MCA flimkien mas-Segretarjat Parlamentari għad-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità u l-Anzjanità Attiva nedew l-inizjattiva Ċavetta Diġitali, programm ġdid ta' taħriġ tal-ICT li għandha fil-mira 2000 ċittadin anzjan minn ċentri tal-kura ta' matul il-jum u residenti fi djar tal-anzjani tal-Gvern7. L-Aġenzija tat-Teknoloġija tal-Informatika ta' Malta (MITA) kompliet torganizza l-Programm ta' Kollokament tal-Istudenti (*Student Placement Programme* - SPP) biex tiffaċilita l-ħolqien ta' opportunitajiet ta' xogħol temporanju għall-istudenti fis-settur tal-ICT. Il-Fondazzjoni eSkills Malta għandha rwol ewlieni fit-titjib tal-ħiliet diġitali. Il-fondazzjoni għandha l-għan li tnaqqas id-diskrepanza fil-ħiliet diġitali billi tikkontribwixxi għall-politika, il-komunità tal-edukazzjoni diġitali, l-iżvilupp ta' professjonijiet tal-ICT u l-iżvilupp ta' ħiliet fil-forza tax-xogħol u s-soċjetà. Il-fondazzjoni organizzat sessjonijiet dwar il-karrieri għal l-istudenti tal-iskola sekondarja, ħarrġet għalliema u konsulenti għall-karrieri, wettqet il-Ġimgħa Ewropea għall-Ikkowdjar f'Malta, il-Jum tal-Professjonisti tal-IT, nediet Verifika tal-Ħiliet fl-ICT, kif ukoll żjarat fl-industrija minn għalliema u studenti.B'kooperazzjoni mal-Kummissjoni Ewropea, organizzat

6 Fid-DESI 2018 intużat l-aktar dejta riċenti.Din tista' tirreferi għall-2016 jew l-2015 skont l-Istat Membru.Dan huwa rifless fil-klassifikazzjoni tad-DESI 2018.Id-dejta storika ġiet aġġornata mill-Eurostat.

7 Programmi oħra jinkludu l-promozzjoni dwar l-użu sikur tal-Internet fost iż-żgħażagħ u l-istabbiliment ta' ċentri ta' Assistenza Teknoloġika għal persuni b'diżabilità.

konferenza dwar l-impatt tal-Professjonaliżmu fl-IT fl-Ekonomija Ewropea8. Il-Fondazzjoni kienet involuta wkoll f'diversi inizjattivi tal-UE inkluż il-Proġett SCALE.Il-promozzjoni tas-Soċjetà tal-Informazzjoni tibqa' prijorità.

Wieħed mill-objettivi strateġiċi tal-MCA għall-2018-2020 huwa li jinkiseb il-litteriżmu elettroniku mifrux u l-inklużjoni diġitali. Hemm bidla fil-fokus mill-inkoraġġiment tal-ewwel passi fl-aċċessibilità diġitali għall-użu applikat tal-ICTs biex jiġu massimizzati l-benefiċċji tal-użu tal-internet. L-aġġornament tal-istrateġija jidentifika ħames kompiti ewlenin: (1) l-inċentivazzjoni tal-inklużjoni diġitali permezz ta' skema ta' *hardware*/konnettività għaċ-ċittadini anzjani, (2) l-inkrimentazzjoni tal-iskemi għal tagħlim tal-ICT applikat, (3) il-ġestjoni (u l-possibbiltà tal-estenzjoni) ta' inizjattiva ta' hotspots tal-wi-fi bla ħlas (4) l-istabbiliment ta' viżjoni ta' kodifikazzjoni għal Malta u (5) l-inkoraġġiment ta' soluzzjonijiet tan-negozju elettroniku.

[8] http://ictprofessionalism.eu/conference-june-14th-2017/

3 Użu tas-servizzi tal-internet

3 Użu tas-servizzi tal-internet	Malta		Raggruppament	UE
	klassifikazzjoni	punteġġ	punteġġ	punteġġ
DESI 2018	**6**	**63.3**	**48. 3**	**50.5**
DESI 2017	8	59.0	45.0	47.5

	Malta				UE DESI 2018
	DESI 2018		DESI 2017		
	valur	klassifikazzjoni	valur	klassifikazzjoni	valur
3a1 Aħbarijiet % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 3 xhur	**83%** ↑ 2017	**12**	**79%** 2016	**14**	**72%** 2017
3a2 Mużika, vidjos u logħob % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 3 xhur	**90%** 2016	**4**	**90%** 2016	**4**	**78%** 2016
3a3 Vidjo on Demand % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 3 xhur	**26%** 2016	**8**	**26%** 2016	**8**	**21%** 2016
3b1 Telefonati bil-vidjo % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 3 xhur	**56%** ↑ 2017	**9**	**48%** 2016	**11**	**46%** 2017
3b2 Netwerks soċjali % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 3 xhur	**87%** ↑ 2017	**1**	**82%** 2016	**2**	**65%** 2017
3c1 Servizzi bankarji % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 3 xhur	**61%** ↑ 2017	**17**	**60%** 2016	**15**	**61%** 2017
3c2 Xiri % tal-individwi li użaw l-Internet fl-aħħar 12-il xahar	**64%** ↑ 2017	**15**	**62%** 2016	**14**	**68%** 2017

L-utenti tal-internet Maltin jagħmlu użu minn firxa wiesgħa ta' servizzi online. Malta għandha punteġġ ferm ogħla mill-medja tal-UE f'din id-dimensjoni tad-DESI, u għandha prestazzjoni ogħla mill-medja fil-biċċa l-kbira tal-indikaturi.90% tal-utenti tal-internet idoqqu l-mużika, jaraw il-vidjows u jilagħbu l-logħob (78% fl-UE), 87% jużaw il-midja soċjali (l-ogħla fl-Ewropa, il-medja tal-UE hija 65%) u 83% jaqraw l-aħbarijiet online (72% fl-UE). Malta għandha prestazzjoni ogħla mill-UE anke fl-abbonamenti għal Vidjo on Demand (26%) u fit-telefonati bil-vidjo (56%).

Madankollu, Malta għandha prestazzjoni medja fir-rigward tas-servizzi ta' tranżazzjonijiet bħall-eBanking u x-xiri online. 64% tal-utenti tal-internet jixtru online u 61% jużaw servizzi bankarji online. Malta riċentement irrevediet l-istrateġija tal-kummerċ elettroniku tagħha biex tappoġġja lin-negozji fil-bejgħ online.

L-indikaturi kollha wrew żieda s-sena l-oħra, u Malta rnexxielha ttejjeb il-klassifikazzjoni tagħha mit-tmien post sas-sitt post.

4 Integrazzjoni tat-teknoloġija diġitali

4 Integrazzjoni tat-teknoloġija diġitali	Malta		Raggruppament	UE
	klassifikazzjoni	punteġġ	punteġġ	punteġġ
DESI 2018	**15**	**38.9**	**42.1**	**40.1**
DESI 2017	13	38. 8	38. 5	36. 7

	Malta					UE
	DESI 2018			DESI 2017		DESI 2018
	valur		klassifikazzjoni	valur	klassifikazzjoni	valur
4a1 Kondiviżjoni tal-informazzjoni elettronika % tal-impriżi	**30%** 2017	→	**17**	**30%** 2015	**19**	**34%** 2017
4a2 RFID % tal-impriżi	**6.0%** 2017	↓	**7**	**6.2%** 2014	**5**	**4.2%** 2017
4a3 Midja soċjali % tal-impriżi	**27%** 2017	→	**8**	**27%** 2016	**5**	**21%** 2017
4a4 Fatturi elettroniċi % tal-impriżi	**Mhux applikabbli** 2017			**9.0%** 2016	**23**	**Mhux applikabbli** 2017
4a5 Cloud % tal-impriżi	**Mhux applikabbli** 2017			**14.5%** 2016	**11**	**Mhux applikabbli** 2017
4b1 SMEs li jbigħu online % tal-SMEs	**16.0%** 2017	↓	**15**	**18.0%** 2016	**12**	**17.2%** 2017
4b2 Fatturat mill-kummerċ elettroniku % tal-fatturat tal-SMEs	**6.7%** 2017	↑	**20**	**5.9%** 2016	**22**	**10.3%** 2017
4b3 Bejgħ Transfruntier online % tal-SMEs	**10.2%** 2017	↓	**9**	**11.7%** 2015	**4**	**8.4%** 2017

Malta għandha prestazzjoni kemxejn taħt il-medja tal-UE fl-użu tat-teknoloġiji diġitali mill-intrapriżi, fejn niżlet żewġ pożizzjonijiet għat-13-il post .In-negozji Maltin huma b'saħħithom fl-użu tal-midja soċjali (27%, medja tal-UE 21%) u t-teknoloġija tal-RFID (6%, UE 4.2%), iżda ftit minnhom biss jibagħtu fatturi elettroniċi (9% biss). Il-Kondiviżjoni tal-informazzjoni elettronika hija ta' 30% meta mqabbla mal-34% fl-UE, filwaqt li l-użu tas-servizzi avvanzati tal-Cloud Computing huwa ftit ogħla mill-medja tal-UE. Fil-kummerċ elettroniku, 16% tal-SMEs ibigħu online, u l-kummerċ elettroniku jirrappreżenta 6.7% tal-fatturat tal-SMEs: it-tnejn li huma taħt il-medja. Fl-istess ħin, Malta għandha punteġġ tajjeb għall-bejgħ transfruntier tal-SMEs (10.2%, meta mqabbel mat-8.4% fl-UE).

Fir-reviżjoni ta' nofs it-terminu tal-istrateġija tal-MCA, l-iżvilupp u l-użu tal-kummerċ elettroniku u servizzi oħra online huma stabbiliti bħala waħda mill-prijoritajiet. Dan jinkludi għadd ta' inizjattivi bl-għan li tiżdied l-enfasi fuq l-użu tal-kummerċ elettroniku min-negozji, jitnieda l-portal tat-tagħlim elettroniku għall-SMEs iffinanzjat mill-UE, it-tkomplija tas-sensibilizzazzjoni tas-swieq diġitali u tal-cloud fil-komunità tan-negozju u l-forniment ta' taħriġ mingħajr ħlas ta' tranżazzjonijiet online liċ-ċittadini individwali.

Fl-2017, l-MCA wettqet reviżjoni komprensiva tal-Istrateġija Nazzjonali għall-kummerċ elettroniku. L-MCA identifikat ħdax-il qasam ta’ fokus immirati biex jiżguraw li n-negozji jkollhom il-mezzi u l-ħiliet meħtieġa biex jikkapitalizzaw fuq l-opportunitajiet miġjuba mill-kummerċ elettroniku. Fost kwistjonijiet oħra, ir-reviżjoni tirrikonoxxi li għad hemm reżistenza għal teknoloġiji ġodda, l-aktar mis-sidien tan-negozji, u li hemm nuqqas ta’ ħiliet diġitali. Il-kummerċ elettroniku huwa wkoll imfixkel minn spejjeż għoljin tal-posta u t-trasport kif ukoll spejjeż tal-ipproċessar tal-pagamenti. L-MCA għandha l-għan li tippromwovi l-importanza tat-trasformazzjoni tal-proċess tan-negozju, u t-teknoloġiji ġodda bħall-Internet tal-Oġġetti, il-Big Data, l-informatika tal-kwantum, l-analiżi tad-dejta, iċ-ċibersigurtà u l-cloud computing. Fir-reviżjoni huwa ddikjarat ukoll li ħafna negozji għadhom ma żviluppawx strateġija ta’ kummerċ u kummerċjalizzazzjoni mobbli, li huwa qasam fejn l-MCA se timmira li żżid is-sensibilizzazzjoni permezz ta’ programmi ta’ taħriġ dwar il-benefiċċji.

Sabiex tiġi inċentivata l-intraprenditorija diġitali, il-MITA Innovation Hub kompla l-programm aċċeleratur tiegħu, li jipprovdi investiment ta' avvjament biex jgħin lill-negozji ġodda li jkunu fi stadju bikri, biex jivvalidaw, joħolqu prototipi, jittestjaw u jpoġġu l-idea tan-negozju tagħhom fis-suq. Dan huwa appoġġjat mill-Ministeru għas-Servizzi Finanzjarji, l-Ekonomija Diġitali u l-Innovazzjoni fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru. Il-programm iseħħ darbtejn fis-sena u joffri investiment ta’ preavvjament ta’ €22,000 għal mhux aktar minn ħames negozji ġodda. Fl-2018, il-programm se jiffavorixxi teknoloġiji emerġenti u/jew mudelli rivoluzzjonarji bħall-Katina ta’ Blokok ta’ Tranżazzjonijiet, l-Intelliġenza Artifiċjali u l-Internet tal-Oġġetti.

Attività Ewlenija 2017:FastTrak

Fastrak hija inizjattiva mnedija fl-2017 mill-Awtorità Maltija tal-Komunikazzjoni, b’kollaborazzjoni mal-Assoċjazzjoni Maltija ta’ Min Iħaddem (MEA) u l-General Retailers and Traders Union (GRTU). Din l-inizjattiva tinkludi sessjonijiet prattiċi ta’ taħriġ dwar l-użu tal-kummerċjalizzazzjoni diġitali. Din għandha tgħin lill-kumpaniji Maltin jistabbilixxu preżenza online effettiva. It-taħriġ ġie organizzat mingħajr ħlas u kien immirat prinċipalment għal negozji żgħar. It-taħriġ kien iffokat fuq l-iskema ta’ għotja tal-kummerċ elettroniku, il-kunċetti tal-kummerċjalizzazzjoni diġitali, il-kummerċjalizzazzjoni tal-midja soċjali, il-kummerċjalizzazzjoni permezz tal-email, kif ukoll ħarsa ġenerali tas-suq tal-kummerċ elettroniku f’Malta.100 ħanut bl-imnut ipparteċipaw fis-sessjonijiet ta’ mentoraġġ tal-inizjattiva.

Fl-2018, l-MCA se tniedi FastTrak2Mobile, li huwa sett ta’ sessjonijiet ta’ mentoraġġ dwar l-implimentazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni mobbli kemm fil-fażi tal-promozzjoni kif ukoll fl-interazzjoni/relazzjonijiet bejn ix-xerrej u l-bejjiegħ.

5 Servizzi pubbliċi diġitali

5 Servizzi pubbliċi diġitali	Malta		Raggruppament	UE
	klassifikazzjoni	punteġġ	punteġġ	punteġġ
DESI 2018	**11**	**61.3**	**58.5**	**57.5**
DESI 2017	10	60.0	54.9	53. 7

	Malta				UE
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	valur	klassifikazzjoni	valur	klassifikazzjoni	valur
5a1 Utenti tal-Gvern elettroniku[9] % tal-utenti tal-internet li kellhom jissottomettu formoli	**48%** ↓ 2017	**22**	**60%** 2016	**15**	**58%** 2017
5a2 Formoli mimlijin minn qabel Punteġġ (0 sa 100)	**100** ↑ 2017	**1**	**98** 2016	**1**	**53** 2017
5a3 Tlestija tas-servizz online Punteġġ (0 sa 100)	**99** ↓ 2017	**1**	**100** 2016	**1**	**84** 2017
5a4 Servizzi pubbliċi diġitali għan-negozji Punteġġ (0 sa 100) - inklużi dawk domestiċi u transfruntiera	**94** → 2017	**4**	**94** 2016	**4**	**83** 2017
5a5 Dejta miftuħa % tal-punteġġ massimu	**37%** ↑ 2017	**28**	**17%** 2016	**27**	**73%** 2017
5b1 Servizzi tas-Saħħa elettronika % tal-individwi	**6%** 2017	**28**	**Mhux applikabbli**		**18%**

Globalment, Malta tinsab fil-11-il post fis-Servizzi Pubbliċi Diġitali, 'il fuq mill-medja tal-UE, iżda l-indikaturi f'din id-dimensjoni tal-indiċi juru stampa mħallta. Malta tinsab fuq quddiem nett fl-Ewropa fil-qasam tal-forniment tas-servizzi tal-gvern għaċ-ċittadini. Hija tinsab l-ewwel fl-użu mill-ġdid tal-informazzjoni fl-amministrazzjonijiet biex tagħmel il-ħajja aktar faċli għaċ-ċittadini (formoli mimlija minn qabel) kif ukoll fis-sofistikazzjoni tas-servizzi (Tlestija tas-Servizzi Online), fejn għandha l-punteġġ massimu. Malta għandha wkoll punteġġ tajjeb fis-servizzi pubbliċi online għan-negozji. Madankollu, l-użu miċ-ċittadini tal-Gvern elettroniku u s-Saħħa elettronika, kif ukoll tad-Dejta Miftuħa huwa taħt il-medja tal-UE.

Fl-2017, Malta kompliet ittejjeb l-esperjenza diġitali tal-utent tas-servizz pubbliku. Bħala parti mill-Istrateġija Mobile Government, tnediet l-ewwel mewġa ta' applikazzjonijiet li ffukaw fuq l-estensjoni u t-tlestija tal-kanali ta' komunikazzjoni eżistenti bejn il-Gvern u ċ-ċittadini, filwaqt li qed jiġu mmirati varjetà ta' servizzi, bħas-servizzi tat-tassazzjoni, tad-dwana, tas-saħħa u dawk ambjentali10.Malta qed tiżviluppa Strateġija tad-Dejta Nazzjonali. Bħala parti mill-istrateġija, se titwaqqaf l-Infrastruttura tad-Dejta Nazzjonali biex jiġi żgurat li l-prinċipju ta'

9 Id-definizzjoni ta' dan l-indikatur inbidlet. L-indikatur il-ġdid ikejjel l-utenti tal-Gvern elettroniku bħala perċentwal ta' dawk l-utenti tal-internet li jeħtieġu jissottomettu formoli lill-amministrazzjoni pubblika.

10 Permezz tat-tnedija tal-Maltaapps, il-MITA kkontribwixxiet ukoll biex jissaħħu l-viżibilità u l-aċċess tas-Servizzi mobbli tal-Gvern u titjieb l-esperjenza tal-utent tas-servizz pubbliku.

darba biss jiġi implimentat fuq livell nazzjonali. Biex tingħata spinta lill-kummerċ, il-MITA flimkien mad-Dipartiment tad-Dwana bdiet tuża s-Sistema ta' Importazzjoni Nazzjonali elettronika ġdida (NIS), mibnija fuq l-istess teknoloġija bħas-Sistema ta' Esportazzjoni, żviluppata fl-2015.

Minkejja l-iżviluppi, għad hemm l-isfida biex jiżdied l-użu tas-servizzi pubbliċi diġitali.